

ZBIORKOM jest OK

RAPORT MJN

**MIASTO
JEST
NASZE**

Opracowanie i redakcja:

Miasto Jest Nasze

Koordinacja projektu:

Marta Marczak

Barbara Jędrzejczyk

Korekta:

Wojciech Górnaś (Redaktornia.com)

Skład i opracowanie graficzne:

Monika Bandyszewska

Fotografie:

Adobe Stock, Unsplash,

Wikimedia Commons (licencja 3.0),

archiwum własne

MIASTO JEST NASZE

ul. Boduena 4

00-011 Warszawa

Warszawa, maj 2021

Pandemiczne wygaszanie transportu publicznego

Polska była jedynym nielicznym państwem, które w związku z pandemią koronawirusa wprowadziły wyjątkowo surowe limity liczby pasażerów w transporcie publicznym. Stało się tak, choć nie było ku temu podstaw naukowych. Uderzało to w rentowność przewoźników, którzy w efekcie masowo cięli połączenia. Sprawę pogarszali politycy, strasząc rzekomymi zagrożeniami towarzyszącymi podróży transportem publicznym. W Polsce obostrzenia dotyczące liczby pasażerów obowiązywały nieporównanie do innych państw długo. Mimo to Polska jest w gronie europejskich liderów, jeśli chodzi o liczbę nadmiarowych zgonów spowodowanych koronawirusem¹.

Obecna sytuacja epidemiczna napawa optymizmem. Nie wiemy jednak, czy nie czekają nas kolejne fale epidemii koronawirusa lub zagrożenie innym patogenem. Dlatego w naszym opracowaniu podsumowujemy obostrzenia dotyczące liczby pasażerów wprowadzone w Polsce i wybranych państwach Europy. Przypominamy, jakie zdanie na temat bezpieczeństwa w transporcie mieli naukowcy. Przedstawimy również wypowiedzi polityków, którzy straszili transportem publicznym.

1

Obstrzenia epidemiczne obejmujące transport w różnych państwach Europy

Opis najsurowszych obstrzeń pandemicznych dotyczących transportu wprowadzonych w Europie

Dania

Ograniczenie liczby pasażerów do 50% maksymalnej pojemności środka transportu (autobusy dalekobieżne).

Szwecja

Ograniczenie liczby pasażerów w transporcie dalekobieżnym do 50% maksymalnej pojemności środka transportu².

Wielka Brytania

Nie obowiązuje prawny nakaz zmniejszenia liczby pasażerów, jednak z uwagi na zalecany dystans społeczny przewoźnicy ograniczają liczbę pasażerów do 50% maksymalnej pojemności środka transportu³.

Portugalia

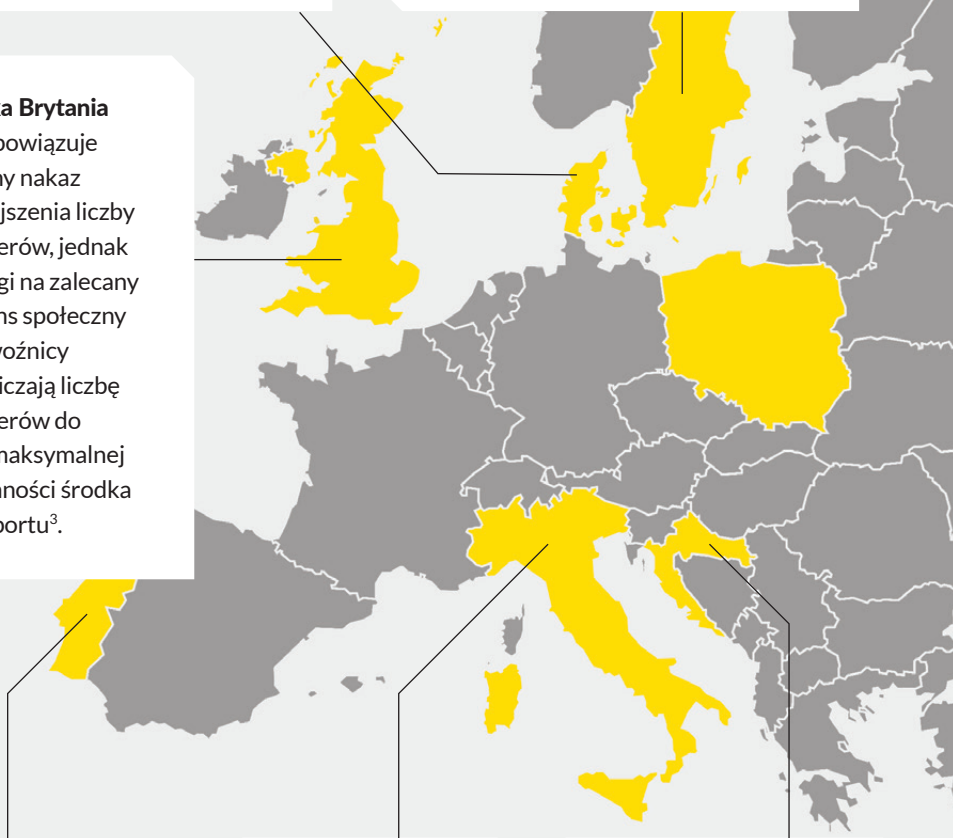
Ograniczenie liczby pasażerów do $\frac{2}{3}$ maksymalnej pojemności środka transportu⁴.

Włochy

Ograniczenie liczby pasażerów do 50% maksymalnej pojemności środka transportu⁵.

Chorwacja

Ograniczenie liczby pasażerów do 40% maksymalnej pojemności środka transportu (od 28 listopada 2020 r.)⁶.

2

Obstrżenia epidemiczne obejmujące transport w Polsce

Przegląd obostrzeń pandemicznych dotyczących transportu w Polsce oraz historii ich zmian

Kalendarium limitów liczby pasażerów w Polsce

Aż **278 dni**
z surowym
limitem
pasażerów !

- **25 marca 2020 r.** wszedł w życie przepis przewidujący, że **środkami publicznego transportu może podróżować nie więcej osób, niż wynosi połowa miejsc siedzących** (chodziło o przewozy, w których obowiązują ulgi ustawowe, a zatem znakomitą większość połączeń)⁷.
- **10 kwietnia 2020 r.** marcowe restrykcje objęły cały transport publiczny⁸.
- **16 maja 2020 r.** nastąpiło pierwsze, delikatne poluzowanie limitu uwzględniające miejsca stojące – szczególnie ważne dla transportu miejskiego⁹. Od tej pory **limit pasażerów był równy połowie liczby miejsc siedzących albo 30% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących** określonych w dokumentacji dla danego środka transportu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych.
- **1 czerwca 2020 r.** – poluzowanie liczby pasażerów, szczególnie istotne dla transportu regionalnego i dalekobieżnego. Od tej pory **limit pasażerów był równy liczbie miejsc siedzących albo 50% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących** określonych w dokumentacji dla danego środka transportu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych¹⁰.
- **19 września 2020 r.** – wprowadzenie **dla stref czerwonych limitu pasażerów równego połowie liczby miejsc siedzących albo 30% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących** określonych w dokumentacji dla danego środka transportu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych¹¹.
- **17 października 2020 do 14 maja 2021 r.** – przywrócenie obostrzeń¹². Od tej pory **limit pasażerów był równy połowie liczby miejsc siedzących albo 30% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących** określonych w dokumentacji dla danego środka transportu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych.
- **Od 15 maja 2021 r.** – złagodzenie obostrzeń: **limit pasażerów jest równy liczbie miejsc siedzących albo 50% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących** określonych w dokumentacji dla danego środka transportu, przy jednoczesnym pozostawieniu w środku transportu albo pojeździe co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych¹³.

3

Badania transportu publicznego

Co na temat ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 mówią badania naukowe

Z badań na całym świecie wynika, że ryzyko zakażeń koronawirusem w środkach transportu publicznego, przy zastosowaniu odpowiednich środków bezpieczeństwa, jest niskie lub nawet bardzo niskie.

- Niemiecki Instytut im. Roberta Kocha prześledził ponad 55 tys. przypadków zachorowań na COVID-19. Z badań wynika, że w środkach komunikacji zbiorowej doszło jedynie do 90 zakażeń (0,2% całości objętych badaniem). W Niemczech obowiązuje i jest przestrzegany nakaz noszenia maseczek, ale nie została ograniczona liczba dostępnych miejsc w autobusach czy pociągach.

Źródło: dane z artykułu w Biuletynie Epidemiologicznym 38/2020 z 21 sierpnia 2020 r. – <https://edoc.rki.de/handle/176904/6944>

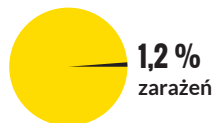
■ maseczki

■ brak limitów
pasażerów

- Naukowcy z Francuskiego Instytutu Zdrowia Publicznego (Santé Publique France) przeanalizowali dane zebrane pomiędzy 9 maja a 28 września 2020 r. Tylko 1,2% ognisk zakażeń było związanych z transportem (łącznie traktowano transport lotniczy, morski i lądowy).

Źródło: dane opublikowane w biuletynie „COVID-19: Aktualizacja epidemiologiczna z dnia 1 października 2020 r.”: <https://www.santepubliquefrance.fr/maladies-et-traumatismes/maladies-et-infections-respiratoires/infection-a-coronavirus/documents/bulletin-national/covid-19-point-epidemiologique-du-24-septembre-2020>

- Analiza Brytyjskiej Organizacji ds. Bezpieczeństwa Kolei (RSSB) wskazuje, że ryzyko zarażenia się podczas podróży pociągiem to 1 na 11 tys. przejazdów. Jest to równoważne z szansą mniejszą niż 0,01%.

ryzyko zarażenia

1 na 11 000

przejazdów

Źródło: dane z raportu RSSB „Infection Risks” z 4 listopada 2020 r.: <https://www.rssb.co.uk/what-we-do/Insights-and-News/News/Rail-still-safer-than-road-during-Covid-19>

- Amerykańskie Stowarzyszenie Transportu Publicznego (APTA) uznało, że **nie ma bezpośredniej korelacji między korzystaniem z miejskiego transportu publicznego a zakażeniami**, a co istotniejsze – analiza liczby przejazdów komunikacją publiczną w miastach nie wykazała korelacji tego wskaźnika ze wzrostem lub spadkiem liczby zakażeń. Stowarzyszenie zwróciło natomiast uwagę na **negatywne konsekwencje zdrowotne przesiadki z komunikacji miejskiej do prywatnych samochodów**.

Źródło: raport APTA „Public Transit and COVID-19 Pandemic: Global Research and Best Practices September 2020” przygotowany przez Sama Schwartza https://www.apta.com/wp-content/uploads/APTA_Covid_Best_Practices_09.29.2020.pdf

- Z badań przeprowadzonych przez University of Colorado Boulder wynika, że ryzyko zarażenia w dobrze wentylowanym składzie metra, w sytuacji gdy pasażerowie nie rozmawiają i nie przemieszczają się wewnątrz składu, jest na poziomie **0,1 % nawet w czasie podróży sięgającej 70 minut**. Ryzyko zakażenia podczas przejazdu autobusem jest takie samo.

Źródło: model dostępny na stronie <https://docs.google.com/spreadsheets/d/16K1OQkLD4BjgBdO8ePj6ytf-RpPMIJ6aXFg3PriQBbQ/edit#gid=785137656>

ryzyko zarażenia bliskie **0%**

metro
70 min

wentylacja

brak rozmów

bez
przemieszczania

- Z badań Charité Research Organisation wynika, że liczba infekcji w grupie osób korzystających w lutym i marcu 2021 r. z transportu publicznego oraz z transportu indywidualnego było takie samo.

ryzyko zarażenia

=

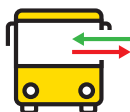
Źródło: dane opublikowane na stronie poświęconej badaniu: <https://www.besserweiter.de/pendler-coronastudie-der-charite.html>

Niestety w Polsce nie funkcjonuje ani system śledzenia kontaktów, ani też nie przeprowadzono badań na temat ognisk zakażeń. Jednak wyniki przedstawionych badań zagranicznych wskazują, że również w naszym kraju liczba zakażeń w transporcie publicznym była niewielka.

Jakie środki ostrożności należy zachować w transporcie publicznym, żeby był bezpieczny:

obowiązkowe, prawidłowo założone maski ochronne o odpowiedniej jakości noszone przez pasażerów oraz personel mający kontakt z innymi osobami w trakcie podróży oraz wsiadania/wysiadania

skuteczna wymiana powietrza

codzienna dezynfekcja

zapobieganie tworzeniu tłoku przy wsiadaniu/odprawie pasażerów

”

Apeluję o to, aby Polacy mogli korzystać częściej z własnych samochodów. Mam apel do samorządów: zawieście na czas epidemii opłaty parkingowe, za parkowanie w strefach miejskich. Niech ci, którzy muszą jechać do pracy, dla bezpieczeństwa własnego, pojedą autem.

Minister infrastruktury
Andrzej Adamczyk
(16 marca 2020)

”

W miarę możliwości unikaj transportu publicznego w drodze do/ze szkoły. Pomyśl o spacerze/rowerze.

Wytyczne Ministerstwa Edukacji
Narodowej dotyczące powrotu dzieci
do szkół (sierpień 2020)

”

...w pandemii głównym zagrożeniem jest transport publiczny.

Minister wicepremier
Piotr Gliński
(13 października 2020)

4

Kto nas straszył transportem publicznym?

Wypowiedzi dyskredytujące transport zbiorowy

”

Boję się transportu publicznego ze szkół i do szkół. Tam naprawdę będzie dużo ludzi w jednym autobusie, w jednym tramwaju w dużych miastach.

Minister zdrowia
Łukasz Szumowski
(20 sierpnia 2020)

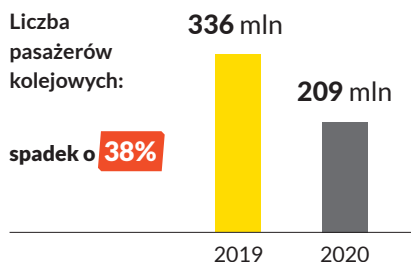

”

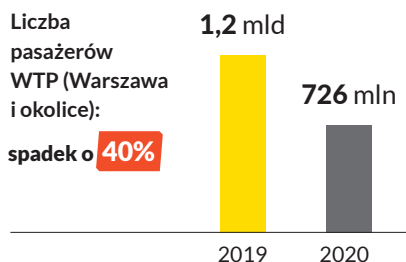
Podjęliśmy decyzję o zmniejszeniu cen paliw, tak aby Polacy, którzy muszą w tym trudnym czasie przemieszczać się, korzystali z własnych samochodów, zamiast komunikacji zbiorowej.

PKN Orlen (16 marca 2020)

ILE OSÓB ZREZYGNOWAŁO Z TRANSPORTU PUBLICZNEGO?

Źródło: <https://www.utk.gov.pl/pl/raporty-i-analizy/analizy-i-monitoring/statystyka-przewozow-pa/16649,Dane-eksploatacyjne-w-2020-rMonthly-statistics-2020.html>

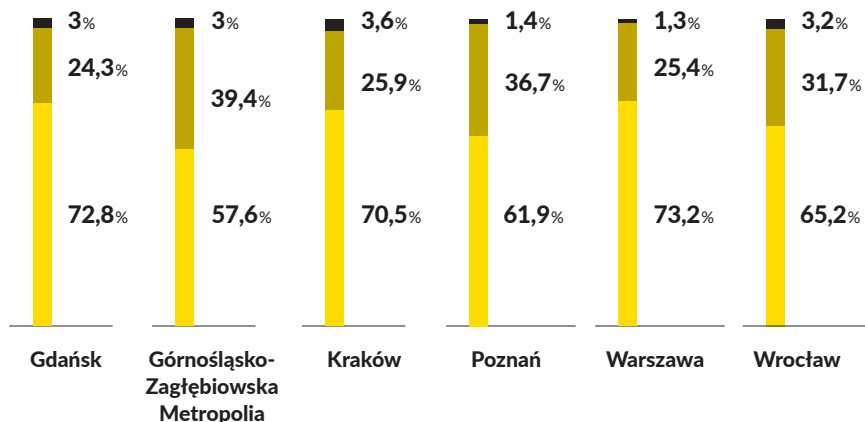

Źródło: <https://www.ztm.waw.pl/informacje-prasowe/2021/03/17/mniej-pasazerow-wtp-w-2020-roku/>

ILE OSÓB DEKLARUJE POWRÓT?

Czy po ustaniu pandemii będziesz korzystał/a z transportu publicznego:

■ tak, regularnie ■ tak, od czasu do czasu ■ nie

Źródło: Gazeta Wyborcza, Badanie Otawa Group dla Gazety Wyborczej, <https://wyborcza.biz/akcjspecjalne/7,177336,26805180,boimy-sie-jezdzic-razem.html>

5 Co musimy zrobić? Postulaty!

- > *możliwość usuwania z pojazdów transportu publicznego osób, które nie mają prawidłowo założonych maseczek w czasie obowiązywania stanu epidemii*
- > *rzetelne i miarodajne badania na temat ognisk zakażeń koronawirusem w Polsce*
- > *kampania informacyjna przywracająca zaufanie do transportu publicznego*

PRZYPISY

1. <http://www.healthdata.org/special-analysis/estimation-excess-mortality-due-covid-19-and-scalars-reported-covid-19-deaths>
2. <https://www.krisinformation.se/en/hazards-and-risks/disasters-and-incidents/2020/official-information-on-the-new-coronavirus/domestic-travel-and-public-transport>
3. <https://www.gov.uk/guidance/coronavirus-covid-19-safer-travel-guidance-for-passengers#social-distancing>
4. <https://www.visitportugal.com/en/content/covid-19-measures-implemented-portugal>
5. <http://www.italia.it/en/useful-info/covid-19-updates-information-for-tourists.html>
6. <https://croatia.hr/pl-PL/koronavirus-2019-ncov-pytania-i-odpowiedzi>
7. § 3a rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 491 i 522) dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 522)
8. § 17 rozporządzenia z dnia 10 kwietnia 2020 r. Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 522)
9. § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 878)
10. § 17 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 964)
11. § 23 ust. 1 pkt 2 w lit. c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1356 ze zm.) dodany rozporządzeniem z dnia 18 września 2020 Rady Ministrów zmieniającym rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1614)
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. (Dz.U. poz. 1829)
13. § 24 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 861).

Powrót pasażerów do komunikacji publicznej jest kluczowy, by poprawić jakość życia w naszym mieście, zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza i ograniczyć hałas. Kampanią „Zbiorkom jest OK” zwracamy uwagę na potrzeby mieszkańców oraz obszary, które wymagają dopracowania po stronie miasta. Wszystko po to, aby pasażerowie odzyskali zaufanie do transportu publicznego i zrezygnowali z poruszania się autami po mieście.

Wspieraj nas na Patronite

PATRONITE

[Patronite.pl/MJN](https://patronite.pl/MJN)

MIASTO JEST NASZE

Warszawa, maj 2021